

čt 6/6, 19³⁰ hod.

Náměšť nad Oslavou

zámek, knihovna

JAN MARTINÍK

bas

DAVID MAREČEK

klavír

Magdalena Pražáková

klavír

Koncert se koná ve spolupráci s 8. ročníkem celorepublikového festivalu ZUŠ Open, jehož je David Mareček spolupatronem.

**ZUŠ
OPEN**

program

Vítězslav Novák (1870–1949)

Klavírní cyklus Mládí op. 55

Furiant. Con fuoco

Bedřich Smetana (1824–1884)

Večerní písně

Kdo v zlaté struny zahrát zná

Nekamenujte proroky

Mně zdálo se

Hej, jaká radost v kole

Z svých písní trůn Ti udělám

Antonín Dvořák (1841–1904)

Večerní písně op. 3

Ty hvězdičky

Mně zdálo se

Já jsem ten rytíř

Když Bůh byl nejmíc rozkochán

Antonín Dvořák

Biblické písně op. 99

Oblak a mrákota jest vůkol něho

Skrýše má a pavéza má Ty jsi

Slyš, ó Bože! Slyš modlitbu mou

Hospodin jest můj pastýř

Bože! Bože! Píseň novou

Slyš, ó Bože, volání mé

Při řekách babylónských

Popatřiž na mne a smiluj se nade mnou

Pozdvihuji očí svých k horám

Zpívejte Hospodinu píseň novou

Roku 1859 vyšla první lyrická sbírka Vítězslava Háška (1835–1874) *Večerní písně*. Téměř po dvaceti letech inspirovaly její básně Antonína Dvořáka i Bedřicha Smetanu. **Bedřich Smetana** (1824–1884) se písňové tvorbě věnoval pouze výjimečně, sbírka *Večerní písně* z roku 1879 tvoří v jeho díle vzácnou výjimku. „Překvapením jest obecenstvu, že Smetana uchopil se nyní i formy písní, jejíž vzdělávání dosud ponechával silám mladším,“ psal časopis *Dalibor* roku 1880. Smetanův cyklus, „čarokrásné vonné květy české lyriky hudební“, byl poprvé uveden 4. ledna 1880 v Praze, sólisty byli barytonista Josef Lev a sopranistka Marie Sittová, na klavíru je doprovázel Emanuel Chvála.

Jako datum kompozice *Večerních písní Antonína Dvořáka* (1841–1904) se obvykle uvádí rok 1876, některé však vznikly pravděpodobně dříve. Vyšly postupně u tří různých vydavatelů a nesou proto různá opusová čísla, op. 3 vydalo nakladatelství Hoffmeister v Lipsku (1880), op. 9 téhož roku nakladatelství Schlesinger v Berlíně a op. 31 vyšel

roku 1883 v nakladatelství F. A. Urbánka v Praze. Písně „Mně zdálo se“ a „Já jsem ten rytíř“ upravil Dvořák pro orchestr a také jejich prvním interpretem byl Josef Lev, který je uvedl 6. prosince 1882 s orchestrem Národního divadla za řízení dirigenta Adolfa Čecha.

Poslední písňový Dvořákovův písňový cyklus, *Biblické písně op. 99*, vznikl za skladatelova pobytu ve Spojených státech. Skladatel zvolil texty žalmů v českém překladu Bible kralické. Dvořák pravděpodobně pracoval s vydáním z roku 1863, které vzniklo „k tisícileté jubilejní slavnosti obrácení Slovanův na víru křesťanskou“. V dopise nakladateli Simrockovi do Berlína v dubnu 1894 Dvořák písně s uspokojením označil za „to nejlepší, co jsem až do nyníška udělal v této oblasti“. Biblické písně představují jedinečné splynutí náboženských textů s hudbou. Prvních pět písní Dvořák opatřil roku 1896 orchestrálním doprovodem, dalších pět instrumentoval roku 1914 Vilém Zemánek a v této podobě souborně zazněly za Zemánkova řízení 1. listopadu 1914 s Českou filharmonií, sólistou byl Egon Fuchs (1886–1958). Ten také 8. května 1918 poprvé provedl souborně původní verzi Biblických písní, za klavírního doprovodu Dvořákova zetě Josefa Suka.

Vlasta Reittererová

Foto: Hermann & Clärchen Baus

Ostravský rodák **Jan Martiník** vystudoval zpěv u Elišky Pappové na Janáčkově konzervatoři v rodném městě. Získal řadu ocenění na mezinárodních pěveckých soutěžích, mj. v soutěži Mikuláše Schneidera-Trnavského v Trnavě, v soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech a především prestižní BBC Cardiff Singer of the World Song Prize. Své pěvecké vzdělání dále rozvíjel na mistrovských pěveckých kurzech u Petera Dvorského a díky stipendiu získanému ve vídeňské slavné Hans Gabor Belvedere Singing Competition se účastnil kurzů Vereny Keller v Německu.

V letech 2012–2023 byl stálým členem souboru berlínské Státní opery Pod lipami (Staatsoper Unter den Linden), kde vystoupil např. jako Sarastro (Kouzelná flétna), Colline (Bohéma), Commendatore (Don Giovanni), Pistol (Falstaff), Sparafucile (Rigoletto), Stárek (Její pastorkyňa), Ashby (La fanciulla del West), Dr. Kolenatý (Věc Makropulos), Zuniga (Carmen), Daland (Bludný Holanďan) či Hostinský (Sleepless). Spolupracuje také s Berlínskou komickou operou, Národním divadlem v Praze či s Vídeňskou lidovou operou.

Pravidelně hostuje u předních světových orchestrů, jako jsou např. Česká filharmonie, Bamberger Symphoniker, BBC Symphony Orchestra, London Symphony Orchestra, City of Birmingham Symphony Orchestra, Luzerner Sinfonieorchester, Pittsburgh Symphony Orchestra, Rotterdam Philharmonic, Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin či Staatskapelle Dresden, a vystupuje pod taktovkou významných dirigentů, jako např. Daniel Barenboim, Jiří

Bělohlávek, Semyon Bychkov, Manfred Honeck, Jakub Hrůša, Fabio Luisi, Zubin Mehta, Sir Simon Rattle či Sir John Eliot Gardiner aj.

Jan se věnuje i nahrávací činnosti; z posledních nahrávek můžeme jmenovat Schubertovu Zimní cestu, kterou nahrál pro label Supraphon společně se svým dnešním klavírním partnerem Davidem Marečkem a která získala nejvyšší ocenění časopisu Diapason. Pro společnost Decca Classics nahrál Biblické písně – jde o poslední nahrávku, kterou společně s Janem a Českou filharmonií pořídil Jiří Bělohlávek. S London Symphony Orchestra pod vedením Sira Simona Rattla Jan nazpíval dvojroli Farář/Jezevec v Janáčkově Lišce Bystroušce. Tato nahrávka byla v roce 2020 nominována na Grammy.

Foto: ČF

David Mareček absolvoval jako pianista a dirigent brněnskou konzervatoř u Ivany Stanovské a Evžena Holiše. Ve studii klavíru pokračoval na Janáčkově akademii múzických umění pod vedením Inesy Janíčkové a Jaroslava Smýkala. Účastnil se mistrovských kurzů významných pianistů a pedagogů, jakými jsou Karl-Heinz Kämmerling, Dominique Weber, Peter Lang, Pierre Jasmin a Walter Groppenberger. V roce 1998 obdržel stipendium Nadace Český hudební fond a o dva roky později s houslistou Jiřím Němečkem získal 2. cenu v mezinárodní soutěži O cenu Leoše Janáčka.

Jako sólista a komorní hráč vystupoval v České republice, na Slovensku, v Rakousku, Německu, Francii a Finsku. Sólově vystoupil s Filharmonií Brno, Moravskou filharmonií Olomouc a Severočeskou filharmonií Teplice. V letech 2003–2015 vyučoval sólový klavír na brněnské konzervatoři, v roce 2007 se stal ředitelem Filharmonie Brno, od února 2011 působí jako generální ředitel České filharmonie.

V roce 2015 nastudoval se světoznámým kvartetem Jerusalem Quartet Dvořákův klavírní kvintet A dur, se kterým vystoupil na dvou koncertech v Praze a Brně. Se stejným programem vystoupil rovněž s předními hráči České filharmonie na koncertech v Tokiu a Pekingu. V červnu 2016 účinkoval s renomovaným americkým smyčcovým kvartetem Dover Quartet na našem festivalu. Se svým dnešním pěveckým kolegou Janem Martiníkem absolvovali v roce 2017 sérii koncertů Zimní cesty Franze Schuberta, kterou následně natočili na CD pro firmu Supraphon. V rámci oslav 100. výročí založení Československa vystoupil s violoncellistkou Alisou Weilerstein na podzim 2018 v živém vysílání BBC Radio 3 v Londýně a v Bohemian National Hall v New Yorku. V roce 2021 natočil s Alisou Weilerstein v Rudolfinu recitál pro Českou televizi.

Magdalena Pražáková žije v Kralicích nad Oslavou, základní školu navštěvuje v Náměšti nad Oslavou. V náměšťské ZUŠ také studuje pátým rokem hru na klavír. Kromě klavíru se věnuje rovněž sólovému zpěvu, zpívá ve sboru, hraje na violoncello a maluje. Účastnila se s úspěchem klavírních soutěží Pianoforte per tutti, Pro Bohemia nebo soutěží ZUŠ, ze kterých si odnesla četná ocenění.

Kdo v zlaté struny zahrát zná,

jej ctěte víc než sebe,
neboť vás tak bůh miloval,
že poslal vám ho s nebe.
Hrozné, když bůh neourodou
a morem trestá přísně;
však ze všech trestů největší,
když národ nemá písňě.
Ten národ ještě nezhybnul,
dokud mu věštec zpívá,
a píseň v nebi zrozená
i ve smrt život vlívá.

Nekamenujte proroky.

Neb pěvci jsou jak ptáci;
kdo hodil po něm kamenem,
k těm víc se nenavrací.
Soud boží na se národ zve,
jenž pěvce své ctít neví,
a nejstrašnější kletbou jest,
když bůh odejmul zpěvy.
Jeť srdce pěvců nejčistší
a všeho hněvu prosté,
a co vám zpíval od srdce,
to ve svém srdci noste.

Mně zdálo se: "bol sestár' už

a bude s ním už amen,
a slzí těch už vyteklo,
že vysch' už jejich pramen."
Tu sem si zpomněl na Tebe,
a duše má se chvěla,
a coš v ní se ozvalo,
jakby Tě ztratit měla.

A oči se mi zalily,
radost se v pláč mi mění,
a já poznávám s bolestí,
že slzám konce není.

Hej, jaká radost v kole

a v náručí mít holku!
Pojď' bledý hochu tančit -
já dám Ti zahrát polku.
Aj bledý hoch se zachvěl,
jak mráz by mu vjel v oudy,
a po těch bledých tvářích
mu tekly slzí proudy.

Z svých písni trůn Ti udělám

za velkých pěvců příkladem,
za žezlo Ti své srdce dám
a slávu svou za diadem.
Za zákon lásku vyvolám,
svou písni oslavím Tvůj den,
v Tvou duši vleju lásky slast,
a sladkou touhu ve Tvůj sen.
Ptáčků Ti písňě přivolám,
máj nastele Ti k nohoum květ,
a nebes hvězdám rozkaz dám
a v nebe změním celý svět.
A srdce všech Ti podmaním,
ráj vyzpívám Ti z hrobu zpět,
a královnou Tě provolám,
kam šírošířý sahá svět.

Ty hvězdičky tam na nebi,

to veliké jsou světy;
a já bych jenom věděl rád,
jaké tam tvory vsety.
Zda také někdo odtamtud
se k nám sem dolů dívá,
a jestli tam, jako zde já,
o lásce písně zpívá.

Mně zdálo se, žes umřela;

slyšel jsem zvonit hrany,
a pláče bylo, kvílení
a nářku na vše strany.
Tak divně Ti tam ustlali!
Na hrob Ti kámen dali
a abych na něj napsal verš
mne vlídně požádali.
Ó lidé, lidé z kamene,
zde srdce mé si mějte,
a co jsem ještě nezpíval,
to do kamene vrejte.
Mé lásce jste nevěřili
a zhrdli mými slovy,
když bude kámen mluvit k vám,
snad vám to lépe poví.

Já jsem ten rytíř z pohádky,

jenž hrdě vyjel do světa,
abych tu pannu uviděl,
jež jako růže vykvétá.
O ní šla zvěst: kdo spatří ji,
ten s kletbou prý to odnese,
buď že se v kámen promění,
buď že mu srdce vyrve se.
I myslil jsem si u sebe:
Snad přec jen někdo vyjmutý!

A vyjel jsem a za ten hřích
teď v zpěváka jsem zakletý.

Když bůh byl nejvíc rozkochán,

tu lidské srdce stvořil,
a pak na věčnou památku
v ně svoji lásku vložil.
A když pak na něm utkvělo
to oko jeho věstí,
radostí až se rozplakal,
když viděl vše to štěstí.
Leč při tom pláči do srdce
se jedna slza vkradla,
jako ta rosa v kalíšek,
a na samé dno padla.
A proto láska velký bol,
leč bol tak sladký, milý,
že škoda srdcí nastokrát,
jež bol ten necítily.
A proto láska štěstí půl
a polovic je muka,
leč když se slza rozvlní,
tu leckdy srdce puká.

Oblak a mrákota jest vůkol něho

spravedlnost a soud
základ trůnu jeho.
Oheň předchází jej a zapaluje
vůkol nepřátele jeho.
Zasvěcujít' se po okršku světa
blýskání jeho;
to vidouc země děsí se.

Hory jako vosk rozplývají se
před obličejem Hospodina,
panovníka vší země.
A slávu jeho spatřují všichni
národové.

Skrýše má a pavezá má Ty jsi,

na slovo vzaté očekávám.
Odstuptež ode mne,
nešlechtníci,
abych ostříhal přikázání Boha
svého.
Posiluj mne, bych zachován byl
a patřil ku stanoveným Tvým
ustavičně.
Děsí se strachem před Tebou
tělo mé,
nebo soudů Tvých bojím se
náramně.

Slyš, ó Bože, slyš modlitbu mou,

neskrývej se před prosbou mou.
Pozoruj a vyslyš mne,
nebot' naříkám v úpění svém
a kormoutím se.
Srdce mé tesklí ve mně
a strachové smrti přišli na mne
a hrůza přikvačila mne.
I řekl jsem: Ó bych měl křídla
jako holubice,
zaletěl bych a poodpočinul.
Aj, daleko bych se vzdálil,
a přebýval bych na poušti.
Pospíšil bych ujíti větru
prudkému a vichřici.

Hospodin jest můj pastýř,

nebudu míti nedostatku.
Na pastvách zelených pase mne,
k vodám tichým mne přivedí.
Duši mou občerstvuje,
vodí mne po stezkách
spravedlnosti pro jméno své.
Byť se mi dostalo jíti
přes údolí stínu smrti,
nebuduť se báti zlého,
nebo Ty se mnou jsi.
A prut Tvůj a hůl Tvá,
tot' mne potěšuje.

Bože! Bože! píseň novou

zpívati budu Tobě na loutně
a žalmy Tobě prozpěvovati.
Na každý den dobrořečiti budu
Tobě
a chváliti jméno Tvé na věky věků.
Hospodin jistě veliký jest
a vší chvály hodný,
a velikost jeho
nemůž vystižena býti.
O slávě a kráse a velebnosti Tvé
i o věcech Tvých předivných
mluviti budu.
A moc přehrozných skutků Tvých
všichni rozhlašovati budou.
I já důstojnost Tvou
budu vypravovati.

Slyš, o Bože, volání mé,

pozoruj modlitby mé!
Nebo jsi býval útočiště mé
a pevná věže před tváří nepřítele.

Budu bydlet v stánku Tvém
na věky,
schráním se v skrýši křídel Tvých.
Bože! Bůh silný můj Ty jsi,
tebe hned v jitře hledám,
tebe žízní duše má,
po Tobě touží tělo mé,
v zemi žíznivé a vyprahlé,
v níž není vody.
A tak, abych Tobě dobrořečil
a s radostným rtů
prozpěvováním
chválila by Tě ústa má.

Při řekách babylonských,
tam jsme sedávali a plakávali,
rozpomínajíce se na Sion.
Na vrby v té zemi
zavěšovali jsme citary své,
a když se tam dotazovali nás ti,
kteříž nás zajali,
na slova písničky, říkajíce:
Zpívejte nám některou píseň
Sionskou,
odpovídali jsme:
Kterakž bychom mohli zpívat
píseň Hospodinovu
v zemi cizozemců?
Jestliže se zapomenou na tebe,
Ó Jeruzaléme,
ó zapomeniž i pravice
má umění svého.

**Popatřiž na mne a smiluj se
nade mnou**
nebot' jsem opuštěný a ztrápený.

Soužení srdce mého
rozmnožují se,
z úzkostí mých vyved' mne.
Smiluj se nade mnou!
Viz trápení mé a bídu mou
a odpust' všechny hříchy mé.
Ostříhej duše mé a vytrhni mne,
at' nejsem zahanben,
nebot' v Tebe doufám.

Pozdvihuji očí svých k horám,
odkud by mi přišla pomoc.
Pomoc má jest od Hospodina,
kterýž učinil nebe i zemi.
Nedopustit', aby se pohnouti
měla noha Tvá,
nebo nedřímet' strážný Tvůj.
Aj, nedřímet', ovšem nespí ten,
kterýž ostříhá Izraele.

**Zpívejte Hospodinu píseň
novou,**
nebot' jest divné věci učinil.
Zvuk vydejte, prozpěvujte
a žalmy zpívejte.
Zvuč, moře, i to,
což v něm jest,
okršlek světa, i ti,
což na něm bydlí.
Řeky rukama plesejte,
spolu s nimi i hory prozpěvujte.
Plesej, pole, a vše, což na něm,
plesej, země, zvuč i moře,
i což v něm jest.

Celostátní festival základních uměleckých škol ve veřejném prostoru **ZUŠ Open** je projektem Nadačního fondu Magdaleny Kožené.

8. ročník ZUŠ Open pod heslem *ZUŠlechtujeme uměním* nabízí v termínu od 23. května do 9. června neuvěřitelných šest stovek akcí; v počtu účinkujících i rozsahem programu je bezesporu tuzemskou největší kulturní událostí. ZUŠky vedle koncertních, divadelních nebo výstavních sálů ožívají veřejný prostor, parky, náměstí, kostely, zámky, ale třeba i vlakové nádraží. Radost z umění rozdávají i v nemocnicích či domovech seniorů. Svě dveře otevírají i samotné školy, které se mění v kulturní centra regionu. Festival tradičně nabízí i množství atraktivních krajských projektů, které jsou výsledkem společné práce desítek škol a vedení festivalu.

„Základní umělecké školy tvoří kořeny naší kulturnosti, naší lásky k umění. Ve světovém měřítku jsou zcela unikátním vzdělávacím systémem, který je třeba hýčkat, rozvíjet a podporovat,“ říká zakladatelka pořádajícího nadačního fondu pěvkyně Magdalena Kožená. Fond systematicky rozšiřuje své aktivity i o podporu dětí a mladých lidí, jejichž životy provází zdravotní handicap či sociální znevýhodnění. Tato podpora má formu úhrady školného, zapůjčení či úhrady hudebního nástroje, materiálů či podpory dalšího uměleckého vzdělávání.

www.zusopen.cz